

Beleids- en begrotingstoelichting

ENERGIE EN KLIMAAT

Begroting 2027

I.	KLEMTONEN VAN DE MINISTER	3
II.	TOTALEN BBT	5
III.	BELEIDSVELDOVERKOEPELEND BELEID	6
IV.	BELEIDSVELD I ENERGIE	6
1.	ISE-OVERKOEPELEND BELEID	6
2.	ISE ENERGIE	6
2.1.	Vlaamse Gemeenschap	6
2.2.	DAB's en rechtspersonen	8
	Vlaams energiebedrijf (VEB)	8
V.	BELEIDSVELD II KLIMAAT	8
1.	ISE-OVERKOEPELEND BELEID	9
2.	ISE KLIMAAT.....	9
2.1.	Vlaamse Gemeenschap	9
2.2.	DAB's en rechtspersonen	10
VI.	APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	11
1.	Apparaatskredieten	11
2.	Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld	11

I. KLEMTONEN VAN DE MINISTER

De voorbije zomer heeft opnieuw duidelijk gemaakt dat de gevolgen van de klimaatverandering ook in Vlaanderen steeds concreter voelbaar worden. Ook in 2027 is het versneld afbouwen van onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en de omslag naar hernieuwbare energie een centrale beleidsprioriteit. Met gerichte investeringen in een duurzame, betrouwbare en betaalbare energievoorziening versterken we de weerbaarheid van Vlaanderen, zorgen we voor meer energie-onafhankelijkheid en leggen we de basis voor toekomstige economische groei en welvaart.

Binnen de beschikbare budgettaire ruimte zetten we de middelen prioritair in waar zij de grootste maatschappelijke en klimaatimpact realiseren. Daarbij bewaken we zowel de betaalbaarheid van de energietransitie als een stabiel en voorspelbaar investeringskader. De middelen uit het Sociaal Klimaatfonds worden gericht ingezet om kwetsbare gezinnen te ondersteunen bij het energiezuinig maken (of krijgen) van hun woning. Tegelijk bereiden we een verschuiving van lasten van elektriciteit naar fossiele brandstoffen voor via een Vlaamse energietaxshift. Door de prijsverhouding structureel in het voordeel van elektriciteit te verbeteren, versterken we de investeringsprikkel voor elektrificatie, warmtepompen en andere fossielvrije oplossingen, zonder de sociale rechtvaardigheid van de transitie uit het oog te verliezen. We halen zoveel mogelijk beleidskosten uit de elektriciteitsfactuur door de certificatensteun voor elektriciteitsproductie op momenten dat er al te veel stroom is stop te zetten.

Voor gebouwrenovatie streven we naar een emissievrij gebouwenbestand tegen 2050 met als tussenstap warmtepompklare woningen tegen 2040. Dit streefdoel past ook binnen de beleidsambitie om ons Vlaams gebouwenbestand hittebestendiger te maken. In 2027 geef ik verdere uitvoering aan mijn voornemen om de woon- en energieloketten te integreren. Zo verzekeren we dat er bij de adviesverlening en de begeleiding aan de burger steeds vanuit een totaalperspectief (woningkwaliteit – energie) gehandeld wordt. Burgers kunnen met hun vragen op één plek terecht wat zorgt voor een geoptimaliseerde dienstverlening. Tegelijk wordt voorzien in een versterkt financieel kader voor de Energiehuizen waardoor ze via collectieve renovatie-acties kunnen bijdragen tot een verhoging van de renovatiegraad in Vlaanderen. Lokale besturen worden daarbij aangemoedigd om mee te investeren in een sterk lokaal partnerschap met hun Energiehuis.

Naast adviesverlening via het Energiehuis, kunnen gezinnen met beperktere financieringsmogelijkheden beroep doen op de Mijn VerbouwLening waarvoor ik een leningsmachtiging voorzie van 313,5 miljoen euro. De Mijn VerbouwPremie biedt dan weer verdere inkomensselectieve ondersteuning voor energetische renovatiewerken voor de laagste- en midden-inkomens. Bovenop de budgetten in het Sociaal Klimaatplan trek ik hiervoor 125,7 miljoen euro uit. Tegelijkertijd behouden we de premies voor alle gezinnen voor warmtepompen en warmtepompboilers tot minstens eind 2027.

Appartementsgebouwen vormen een belangrijke focusgroep voor collectieve renovaties. Voor grote appartementsgebouwen wordt de financiële tegemoetkoming voor de opmaak van een renovatiemasterplan verdergezet. De Mijn Verbouwlening voor VME's wordt met ingang vanaf 2027 geoptimaliseerd en versterkt door het maximum te ontfangen bedrag op te trekken en de huidige lijst met toegestane werken uit te breiden. Ook de Mijn VerbouwBegeleiding voor VME's wordt gecontinueerd. Ook publieke gebouwen spelen een belangrijke voorbeeldrol. Zij zullen worden aangezet om een jaarlijkse energiebesparing te realiseren.

Tot slot wordt in 2027 verder uitvoering gegeven aan het vereenvoudigingstraject van de residentiële EPB- en EPC beleidskaders om te komen tot één geïntegreerd instrument dat zorgt voor meer transparantie, minder administratieve lasten en een eenvoudiger proces voor burgers en professionals.

Wat hernieuwbare energie betreft, zet ik verder in op een groei in het aandeel van zon, wind en groene warmte. In 2027 voorzie ik onder meer 8,5 miljoen euro voor een nieuwe call groene warmte. Om tegemoet te komen aan de groei van hernieuwbare energiebronnen en verdere elektrificatie, is er nood aan investeringen in netversterking en meer flexibiliteit op het distributienet. Ook het voorkomen van netcongestie blijft een belangrijke beleidsprioriteit waar we samen met de netbeheerders werk van maken.

Tot slot zullen volgend jaar de eerste bouwstenen gelegd worden van het beleidskader energie-klimaat 2031-2040. In 2027 zullen de besprekingen gestart worden m.b.t. het nieuwe Europees regelgevend kader voor klimaat en energie. Op Vlaams niveau zullen we een nieuw ontwerp van Vlaams Energie- en Klimaatplan opstellen voor de periode 2031-2040 die invulling geeft aan deze nieuwe doelstellingen. Het Vlaamse plan zal worden gecompileerd met de plannen van de andere entiteiten en worden ingediend bij de Europese Commissie uiterlijk eind volgend jaar.

II. TOTALEN BBT

TOTAAL - ENERGIE EN KLIMAAT, excl. apparaatskredieten en programma B

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2026	53.100	482.953	0	1.368.981	1.111.878
Bijstelling BO 2027	-2.704	-73.853	0	-486.896	-180.821
BO 2027	50.396	409.100	0	882.085	931.057

III. BELEIDSVELDOVERKOEPELEND BELEID

Deze rubriek behoeft geen verdere toelichting.

IV. BELEIDSVELD I ENERGIE

PROGRAMMA QE - ENERGIE

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2026	53.100	218.476	0	1.024.756	690.508
Bijstelling BO 2027	-2.704	-13.555	0	-394.430	-75.849
BO 2027	50.396	204.921	0	630.326	614.659

1. ISE-OVERKOEPELEND BELEID

Deze rubriek behoeft geen verdere toelichting.

2. ISE ENERGIE

2.1. Vlaamse Gemeenschap

ENERGIE, Vlaamse Gemeenschap

	AO			TO		
	BA 2026	evolutie	BO 2027	BA 2026	evolutie	BO 2027
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	3.285	-3.085	200	166.864	6.472	173.336
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	51.612	-20.027	31.585
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	49.815	381	50.196	0	0	0

Totaal	53.100	-2.704	50.396	218.476	-13.555	204.921
---------------	---------------	---------------	---------------	----------------	----------------	----------------

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2026	evolutie	BO 2027	BA 2026	evolutie	BO 2027
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	277.300	-40.342	236.958	290.133	-40.342	249.791
Toelagen (interne stromen (IS))	56.160	23.708	79.868	59.375	20.493	79.868
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	691.296	-377.796	313.500	341.000	-56.000	285.000
Totaal	1.024.756	-394.430	630.326	690.508	-75.849	614.659
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting:

Kredieten onder ISE Energie hebben betrekking op een combinatie van ontvangsten en uitgaven via zowel de reguliere begroting als het Energiefonds.

De belangrijkste ontvangsten van het Energiefonds betreffen:

- 162,3 miljoen euro Vlaamse energieheffing
- 11,0 miljoen euro ontvangsten uit de supercapregeling, handhaving EPB, EPC, marktwerking, energiefraude en retributies.
- 50,2 miljoen euro algemene ontvangsten van kapitaalaflossingen van de Mijn VerbouwLeningen inclusief de vroegere Energieleningen+.
- 31,6 miljoen euro toelagen vanuit het Vlaams Klimaatfonds voor Renteloos Renovatiekrediet en energie-gerelateerde uitgaven.

De uitgaven binnen ISE Energie zijn gelinkt aan verschillende beleidsdoelstellingen.

De uitgaven voor de Mijn VerbouwPremie en de Mijn VerbouwLening (incl. renteloos renovatiekrediet en energielening+) dragen bij aan de beleidsdoelstelling om de transitie naar een energiezuinig en fossielvrij gebouwenpark te versnellen. Voor de Mijn VerbouwPremie wordt 84 miljoen euro voorzien op de reguliere kredieten en 41,7 miljoen euro op het Energiefonds (QE0-1QEB4KG-WT). Verder wordt 15,2 miljoen voorzien voor de ondersteuning van de netbeheerders, namelijk vergoedingen verbonden aan kosten inzake REG-ODV (zoals de energiescans en de aflopende EPC-labelpremie) (QE0-1QEB4KG-WT).

De totale leningsmachtiging voor de Mijn VerbouwLening bedraagt 313,5 miljoen euro (QE0-1QEB2KB-PA). De daarmee gepaard gaande kosten bestaan uit:

- 19,4 miljoen rentekosten voor de Mijn VerbouwLening (QE0-1QEB4KE-IS).
- 7,5 miljoen euro voor rentesubsidies van het renteloos renovatiekrediet en energielening+ en beheerskosten (QE0-1QEB4KE-WT).

Verder wordt binnen dit ISE budget voorzien voor de ondersteuning van Energiehuizen, nl.: 18,6 miljoen euro via het Energiefonds (QE0-1QEB4KE-WT) en 10,2 miljoen via de reguliere kredieten (QE0-1QEB2KB-WT).

Er wordt 8,5 miljoen euro voorzien voor een **nieuwe call groene warmte** in 2027 (QE0-1QEB4KE-WT). Naast warmtepompen, zijn warmtenetten een tweede strategische pijler voor de verduurzaming van onze warmtevoorziening. Ze helpen gebouwen en industriële verbruikers fossielvrij verwarmen, ook waar individuele opties voor verduurzaming minder evident zijn (bv. historische gebouwen, beperkingen inzake buitenunits warmtepompen...). Deze projectoproep draagt bij aan de beleidsdoelstelling om de productie van groene warmte te verhogen en de uitbouw van warmtenetten te versnellen.

In uitvoering van het **Energiearmoedeplan 2030**, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 juli 2026, wordt 8 miljoen euro voorzien voor de minimale levering van elektriciteit en aardgas (QE0-1QEB4KG-WT).

Tot slot wordt binnen het Energiefonds (QE0-1QEB4KE-WT) 21,0 miljoen euro voorzien voor IT-uitgaven (QE0-1QEB4KE-WT) en 11,2 miljoen euro voor overige energie-gerelateerde beleidsuitgaven, zoals BENOvatiemasterplan, Terra, OCMW (noodkoop), etc.

De belangrijkste wijzigingen worden per begrotingsartikel toegelicht in de WEB-BBT.

2.2. DAB's en rechtspersonen

Vlaams energiebedrijf (VEB)

Het Vlaams Energiebedrijf (VEB) ondersteunt de publieke sector bij duurzaam energiebeheer. Als aankoopcentrale levert VEB groene elektriciteit en aardgas aan publieke organisaties. Daarnaast faciliteert VEB via raamcontracten energiebesparende maatregelen, waaronder energiescans, zonnepanelen, isolatie- en renovatieprojecten. VEB beheert ook de energiedatabank TERRA, die inzicht biedt in het energieverbruik en de kenmerken van het publieke gebouwenpatrimonium.

V. BELEIDSVELD II KLIMAAT

PROGRAMMA QH - KLIMAAT

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2026	0	264.477	0	344.225	421.370

Bijstelling BO 2027	0	-60.298	0	-92.466	-104.972
BO 2027	0	204.179	0	251.759	316.398

1. ISE-OVERKOEPELEND BELEID

Deze rubriek behoeft geen verdere toelichting.

2. ISE KLIMAAT

2.1. Vlaamse Gemeenschap

KLIMAAT, Vlaamse Gemeenschap

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2026	evolutie	BO 2027	BA 2026	evolutie	BO 2027
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	0	0	0	264.477	-60.298	204.179
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	264.477	-60.298	204.179

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2026	evolutie	BO 2027	BA 2026	evolutie	BO 2027
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO),	33.368	-7.368	26.000	67.655	-19.326	48.329

provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	310.857	-85.098	225.759	353.715	-85.646	268.069
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	344.225	-92.466	251.759	421.370	-104.972	316.398
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds, dat wordt gespijsd met middelen uit de Belgische veiling van emissierechten dalen met 60.298 keuro. De daling is een gevolg van een sterke vermindering van het veilingvolume in combinatie met een lagere verwachte veilingprijs.

Voor BO 2027 wordt voor de ETS1-veilingen uitgegaan van een gemiddelde prijs van 77 euro per ton vs. 85,36 euro (BA2026). Het veilingvolume volgt de definitieve Europese veilingkalender voor 2026. Het Vlaamse aandeel blijft voorlopig vastgesteld op 52,76%, in afwachting van een nieuw samenwerkingsakkoord over de lastenverdeling. De geraamde ETS1-opbrengst bedraagt daardoor 193.669 keuro. (QE0-9QHBTIB-OW)

De CBAM-ontvangsten blijven onzeker door onduidelijkheid over de volumes, de verdeling tussen lidstaten en gewesten en de ESR-aanrekening. Voor BO 2027 wordt voorlopig 10.510 keuro geraamd. (QE0-9QHBTIB-OW)

De voorziene nieuwe uitgaven aan **klimaatmiddelen** zijn:

- 194,2 miljoen euro voor Indirect Carbon Leakage (QE0-1QHB2IY-IS)
- 26,0 miljoen euro Internationale klimaatfinanciering (QE0-1QHB2IB-PR)
- 12,6 miljoen euro ter financiering van het rentekrediet en de rentekosten voor de Mijn VerbouwLening in het Energiefonds (QE0-1QHB2IK-IS)
- 19,0 miljoen euro ter financiering van energie-gerelateerde uitgaven in het Energiefonds (QE0-1QHB2IK-IS)

2.2. DAB's en rechtspersonen

Deze rubriek behoeft geen verdere toelichting.

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

PROGRAMMA QA - QE0 - VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATAGENTSCHAP

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2026	0	0	0	20.166	20.166
Bijstelling BO 2027	0	0	0	1.091	1.091
BO 2027	0	0	0	21.257	21.257

Inhoudelijke toelichting:

Op dit programma worden de lonen van het personeel, alsook de werkings- en investeringsuitgaven van VEKA aangerekend. De stijging is voornamelijk te verklaren door indexatie en compensaties in het kader van het EPBD-decreet.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Deze rubriek behoeft geen verdere toelichting.

LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
TO	Toegewezen ontvangsten
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
WT	Werkking en Toelagen (ESR-aggregaat)